Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

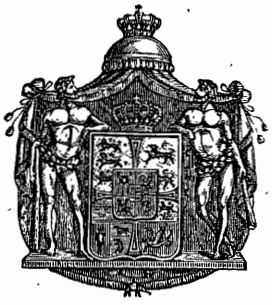
Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

MEDDELELSER

FRA

DET STATISTISKE BUREAU.

FÖRSTE SAMLING.

KJÖBENHAVN.

TRYKT I BIANCO LUNOS BOGTRYKKERI.

1852.

Det statistiske Bureau lader oftere paa Ministeriernes Opfordring til Omdeling blandt Rigsdagens Medlemmer eller til andet Brug trykke Betænkninger eller Indberetninger, som det har afgivet. Ved slig Leilighed har Man, da saadanne löse Ark saa lidet egne sig til Opbevaring og derfor saa let gaae tabte, ladet tage en Deel Aftryk med fortlöbende Pagina, og ved hertil at föie nogle af de meest til Offenliggjörelse sig egnende statistiske Oplysninger, som paa Opfordring fra Autoriteternes Side ere blevne tilveiebragte af Bureauet, eller paa anden Maade komne samme tilhænde, ere disse „Meddelelser fra det statistiske Bureau" fremkomne, med hvis Udgivelse der herved gjöres en Begyndelse.

III.

Oversigt over i hvilken Grad de Eiendomme, til hvilke der hörer Fæstegods, ere behæftede med Prioriteter.

Da man efter Sprogbrug ikke henregner Eiendomme, til hvilke der hörer en bortfæstet Mölle eller et Par enkelte Böndergaarde, til de Eiendomme, som have Fæstegods, saa er der i den följende Fremstilling kun taget Hensyn til Eiendomme, til hvilke der hörer over 20 Tdr. Fæstegods.

Naar man sammenfatter de 411 Eiendomme, med hvilke dette er Tilfældet, og ansætter hver Tönde Hartkorn Hovedgaardsjord til en kalkulatorisk Værdi af 1000 Rbd., og hver Tönde Hartkorn Fæstegods til 600 Rbd. paa Öerne, og 500 Rbd. i Jylland, saa faaer man til Resultat en Værdi for dem alle af 100,700,000 Rbd., hvori der staaer Prioriteter for et Belöb af 22,702,939 Rbd., saa at Behæftelserne udgjöre 22,55 pCt. af Værdien. Betragter man Jylland og Öerne for sig, saa finder Man, at de Eiendomme i samme, der have Fæstegods, naar de betragtes som Heelhed, næsten i lige Grad ere behæftede, hvad följende Tal nærmere ville udvise.

	Eiendommenes		
Antal.	Værdi.	Behæftelse.	pCt.
	Rbd.	Rbd.	
Öerne . . . . . 291.	79130000	17923986	22,65
Jylland . . . . . 120.	21570000	4778953	22,16
Hele Kongeriget . . . . . 411.	100700000	22702939	22,55

Tager man Hensyn til de enkelte Amter, da viser der sig derimod stor Forskjellighed i den omhandlede Henseende, hvilket nærmere vil sees af følgende Tabel.

	Eiendommenes			
	Antal.	Værdi.	Behæftelse.	pCt.
		Rbd.	Rbd.	
Kjöbenhavns Amt	19	5555000	1209908	22
Frederiksborg	5	1468600	61690	4
Holbæk	38	10470600	3776955	36
Sorö	41	13102600	2722937	21
Præstö	49	13233100	3069250	23
Odense	44	9367200	1502356	16
Svendborg	47	12416400	3003130	24
Maribo	48	13516200	2577760	19
Hjörring	22	1928000	808432	42
Thisted	7	796500	117550	15
Aalborg	26	4651500	1615874	35
Viborg	11	1884000	99602	5
Randers	22	4136000	993868	24
Aarhuus	9	2425000	301986	12
Skanderborg	8	911000	85000	9
Veile	7	1984500	391064	20
Ringkjöbing	3	595500	195114	33
Ribe	5	2258000	170463	8
Hele Kongeriget	411	100700000	22702939	22,55

Og betragter man de enkelte Eiendomme hver for sig, da möder man de allerstörste Afvigelser, idet en Deel, 81 i Tallet (50 paa Öerne og 31 i Jylland) slet ikke ere behæftede*), og 41 derimod behæftede med over $\frac{3}{4}$ af deres Værdi, og deriblandt 25 endogsaa behæftede med mere end deres Værdi belöber sig til efter den her anförte Kalkule.

Naar man deler de heromtalte Eiendomme i Klasser efter deres Værdi, da finder man ogsaa, at der er stor Forskjel i den Grad, i hvilken disse forskjellige Klasser ere behæftede, hvilket følgende Tabel nærmere vil oplyse:

*) Til de ubehæftede ere de medregnede, hvis Behæftelse er under 1 pCt. af Værdien. I Gjennemsnit er Værdien af de 81 ubehæftede Eiendomme 292,827 Rbd.; medens Gjennemsnitsprisen af de 330 behæftede er 233,275 Rbd.

Eien-

	over 600000 Rbd.				fra 400000 Rbd. til 600000 Rbd.				fra 200000 Rbd. til 400000 Rbd.			
	Antal.	Værdi.	Behæftelse.	pCt.	Antal.	Værdi.	Behæftelse.	pCt.	Antal.	Værdi.	Behæftelse.	pCt.
Oerne . .	38 (107)	39907600	2878859	7	28 (38)	12209600	4367385	36	66 (69)	18240600	5631400	31
Jylland .	5 (16)	5710000	544224	10	3 (7)	1536500	90383	6	24 (31)	7109000	1496664	21
Hele Konger. .	43 (123)	45617600	3423083	8	31 (45)	13746100	4457768	32	90 (100)	25349600	7128064	28

Af denne Tabel, der i flere Henseender kan give Anledning til interessante Betragtninger, sees det, at de mindre Eiendomme ere langt stærkere behæftede end de större, ja de 6 Klasser, i hvilke Eiendommene her ere deelte, vise i saa Henseende næsten en jævn Fremadskriden, idet de nemlig respective frembyde 8, 32, 28, 44, 60 og 72 pCt. Behæftelse. At Eiendommene af en Værdi af under 50,000 Rbd. ere saa stærkt behæftede, at Behæftelsen paa Öerne endogsaa er större end den kalkulerede Værdi, hidrörer vistnok fra, at de mindre Eiendomme i Reglen forholdsviis til deres Hartkorn have större Værdi end de meget store Godser, samt fra, at der maaskee er Tiender, Skove, Möllebrug, Teglværker eller deslige til samme, til hvilke Behæftelsen er udstrakt, saa at deres Værdi altsaa i flere Tilfælde maaskee her er kalkuleret for lavt. At Eiendommene over 200,000 Rbdlrs. Værdi ere næsten dobbelt saa talrige, som de, hvis Værdi er under dette Belöb, og at de ere saameget lavere behæftede, og at navnligen den höieste Klasse kun er behæftet med omtrent $\frac{1}{12}$ af dens Værdi, hidrörer fra Majoratsindretningen. Holder man Lehnene og Stamhusene udenfor Betragt-

*) Naar flere Godser have samme Eier, ere de ofte behæftede under Eet. I den överste Talangivelse i Antals-Rubrikken ere de i saa Fald regnede som een Eiendom, hvilket ikke er Tilfældet i den i Parenthes staaende Angivelse.

domme*)

fra 100000 Rbd. til 200000 Rbd.				fra 50000 Rbd. til 100000 Rbd.				under 50000 Rbd.			
Antal.	Værdi.	Behæftelse.	pCt.	Antal.	Værdi.	Behæftelse.	pCt.	Antal.	Værdi.	Behæftelse.	pCt.
42 (43)	6525800	3358000	51	27	1956000	1394939	71	7	290400	293403	101
38 (39)	5758000	1995845	35	12	829000	286972	35	15	627500	364865	58
80 (82)	12283800	5353845	44	39	2785000	1681911	60	22	917900	658268	72

ningen*), indeholde de tre höieste Klasser kun 106 Eiendomme til en Værdi af 34,664,000 Rbd. (istedetfor 268 Eiendomme til Værdi 84,713,300 Rbd.); og de 3 höieste Klassers Behæftelse bliver da resp. 2, 44 og 32 pCt. af Værdien (istedetfor resp. 8, 32 og 28 pCt.)

At Eiendommene i Jylland, naar den höieste Klasse undtages, ere meget mindre behæftede end Eiendommene paa Öerne, hidrörer sandsynligviis fra, at Penge ere vanskeligere at faae i Jylland, end i de övrige Provindser, hvilket dog ikke sees at være Tilfældet med Hensyn til de meget store Eiendomme, hvis Behæftelse er noget större i Jylland end paa Öerne.

*) Den Grad, i hvilken Lehn, Stamhuse og Fideikommisgodser ere behæftede, vil följende Tabel udvise:

Klasser af Værdi for det enkelte Majorat.	Majoraternes Antal.	Totalværdi.	Behæftelse.	pCt.
Under 50000 Rbd.	1	33800	100000	296
Fra 50000 til 100000 Rbd. . .	2	147400	45230	31
— 100000 - 200000 — . .	4	885700	54125	6
— 200000 - 400000 — . .	26	9675300	2049790	21
— 400000 - 600000 — . .	10	5289600	759436	14
Over 600000 Rbd.	33	35084400	3174310	9
	76	51116200	6182891	12

I det Foregaaende have alle Eiendomme, der have over 20 Tdr. Hartkorn, været Gjenstand for Betragtningen, uden Hensyn til om de ere behæftede eller ikke. Der synes imidlertid at være Grund til at holde de ubehæftede Eiendomme udenfor Betragtningen, saaledes at Opmærksomheden kun henvendes paa, i hvilken Grad de Eiendomme, paa hvilke der hviler Gjeld, ere behæftede.

Frie for Behæftelser ere 81 af de omhandlede Eiendomme, med en Totalværdi af 23,719,000 Rbd.

Ubehæftede Eiendomme*)

	over 600000 Rbd.		fra 400000 til 600000 Rbd.		fra 200000 til 400000 Rbd.		fra 100000 til 200000 Rbd.		fra 50000 til 100000 Rbd.		under 50000 Rbd.	
	Antal.	Totalværdi.	Antal.	Totalværdi.	Antal.	Totalværdi.	Antal.	Totalværdi.	Antal.	Totalværdi	Antal.	Totalværdi
Øerne.	10 (32)	11879400	5 (8)	2453600	7	2339400	2	311400	"	"	1	30200
Jylland	2 (8)	2872500	"	"	8 (9)	2248000	8	1217500	4	272500	2	94500
Hele Konger.	12 (40)	14751900	5 (8)	2453600	15 (16)	4587400	10	1528900	4	272500	3	124700

Af de ubehæftede Eiendomme findes i

Kjöbenhavns	Amt	6	til en samlet	Værdi af	2,696,800.
Frederiksborg	—	1	—	—	540,200.
Holbæk	—	"	—	—	"
Sorö	—	12	—	—	4,890,000.
Præstö	—	16	—	—	4,784,800.
Odense	—	6	—	—	1,317,600.
Svendborg	—	7	—	—	2,130,800.
Maribo	—	2	—	—	653,800.
Hjörring	—	1	—	—	85,500.
Thisted	—	3	—	—	383,500.
Aalborg	—	4	—	—	489,000.
Viborg	—	6	—	—	1,211,500.
Randers	—	5	—	—	1,603,000.
Aarhuus	—	3	—	—	1,125,500.
Skanderborg	—	5	—	—	666,000.
Veile	—	4	—	—	1,141,000.
Ringkjöbing	—	"	—	—	"
Ribe	—	"	—	—	"
	Tilsammen	81	(enkelte Eiendomme)		23,719,000.

*) Jfr. Noten paa S. 42.

Naar Man holder de i foregaaende Tabel indbefattede gjeldfrie Eiendomme udenfor Betragtningen, stiller Forholdet sig for de övrige Eiendomme (nemlig de behæftede) saaledes:

Amter.	Værdi.	Behæftelse.	pCt.
	Rbd.	Rbd.	
Kjöbenhavns Amt	2858200	1209908	42
Frederiksborg	928400	61690	7
Holbæk	10470600	3776955	56
Sorö	8212600	2722937	33
Præstö	8448600	3069250	36
Odense	8049600	1502356	19
Svendborg	10285600	3003130	29
Maribo	12862400	2577760	20
Öerne	62116000	17923986	29
Hjörring	1842500	808432	44
Thisted	413000	117550	28
Aalborg	4162500	1615874	39
Viborg	672500	99602	15
Randers	2533000	993868	39
Aarhuus	1299500	301986	23
Skanderborg	245000	85000	35
Veile	843500	391064	46
Ringkjöbing	595500	195114	33
Ribe	2258000	170463	8
Jylland	14865000	4778953	31
Hele Kongeriget	76981000	22702939	29

	over 600000 Rbd.				fra 400000 Rbd. til 600000 Rbd.				fra 200000 Rbd. til 400000 Rbd.			
	Antal.	Værdi.	Behæftelse.	pCt.	Antal.	Værdi.	Behæftelse.	pCt.	Antal.	Værdi.	Behæftelse.	pCt.
Öerne .	28 (75)	28028200	2878859	10	23 (30)	9756000	4367385	45	59 (62)	15901200	5631400	35
Jylland.	3 (8)	2837500	544224	19	3 (7)	1536500	90383	6	16 (22)	4861000	1496664	31
Hele Konger.	31 (83)	30865700	3423083	11	26 (37)	11292500	4457768	39	75 (84)	20762200	7128064	34

Af det betydelige Belöb af 22,702,939 Rbd., som indestaaer i de Eiendomme, der have over 20 Tdr. Hartkorn Fæstegods, bestaaer et Belöb af 17,173,334 Rbd. (eller 59 pCt. af Behæftelsernes Belöb paa Öerne, og 16 pCt. i Jylland) af Gjeld, der er opsigelig fra begge Sider.

Hvad den uopsigelige Gjeld, (hvis Belöb udgjör 5,529,605 Rbd.) angaaer, da bestaaer den væsentlig af Prioriteter, der ere uopsigelige fra Kreditors Side, hvad følgende Tabel nærmere vil vise:

	Uopsigelig fra Kreditors Side			Uopsigelig fra Debitors Side			Uopsigelig fra begge Sider		
	for bestandig.	i et vist Antal Aar.		for bestandig.	i et vist Antal Aar.		for bestandig.	i et vist Antal Aar.	
Öerne	1459849	726700	2186549	24500	"	24500	1206254	999456	2205710
Jylland	289014	510963	799977	17100	"	17100	41268	254500	295768
Hele Konger. .	1748863	1237663	2986526	41600	"	41600	1247523	1253956	2501479

*) Naar flere Godser have samme Eier, ere de ofte behæftede under Eet. Det överste Tal i Antals-Rubrikken viser de enkelte Eiendommes Antal, det i Parenthes staaende Tal viser derimod de samlede Godsers Antal.

Eiendomme *)

fra 100000 Rbd. til 200000 Rbd.				fra 50000 Rbd. til 100000 Rbd.				under 50000 Rbd.			
Antal.	Værdi.	Behæftelse.	pCt.	Antal.	Værdi.	Behæftelse.	pCt.	Antal.	Værdi.	Behæftelse.	pCt.
40 (41)	6214400	3358000	54	27	1956000	1394939	71	6	260200	293403	113
30 (31)	4540500	1995845	44	8	556500	286972	52	13	533000	364865	68
70 (72)	10754900	5353845	50	35	2512500	1681911	67	19	793200	658268	83

Men er end Totalbelöbet af de uopsigelige Prioriteter kun ringere, saa er det fordeelt paa et stort Antal Eiendomme. Af de 330 Eiendomme af den heromhandlede Art, som ere behæftede, staaer der Prioriteter, der ere uopsigelige fra Kreditors Side, i 151, og Prioriteter, der ere uopsigelige fra Debitors Side, i 10 Eiendomme. De uopsigelige Prioriteter, der hyppigst hidröre fra Legater eller Fideikommis-Kapitaler, ere derfor i Reglen saa smaa, at der fornuftigviis kun yderst sjeldent vilde kunne være noget tilhinder for, at de kunde blive staaende allene i Hovedgaarden, naar Fæstegodset fraskiltes, selv om det i vedkommende Dokumenter maatte hedde, at baade Hovedgaarden og dens Fæstegods skal være til Sikkerhed for samme.

Det statistiske Bureau i Juli 1850.

A. Bergsöe.

Til
Indenrigsministeren.

Det har vel ved de i det Fölgende meddeelte Undersögelser viist sig, at en Td. Hartkorn Hovedgaardsjords Værdi kan anslaaes rigelig en halv Gang höiere end ovenfor er anfört; men det har til-

lige viist sig, at en Td. Hartkorn Fæstegods ovenfor nok er anslaaet noget for höit, da Man nemlig ikke kan ansætte Værdien af den hele Masse Fæstegods, der hörer til en Hovedgaard, til det samme Belöb til hvilket enkelte Fæstegaarde, som have været Gjenstand for Afhændelse, ere blevne udbragte; og da den for lave Ansættelse af Hovedgaardsjorden ovenfor saaledes vistnok udjevnes ved at Fæstegodsets Værdi er anslaaet lidt for höit, har Man ikke troet at burde företage nogen Forandring ved de ovenanförte kalkulatoriske Værdi-Ansættelser.

Det statistiske Bureau i December 1851.

A. Bergsöe.